

అర్థం :- తుహినగిరిరాజవ్యతనయే-హిమగిరి సుత, కామాక్షీ -
కామాక్షీదేవి, నభశ్రీ సన్మధ స్తబక నిచితః-గోళ్గుకాంతులచే కూడిన
పూలగుత్తులుకల, సైవశ్చ కిరణ్ణఃపిశంగ్రః - అరుణవర్ణంకల తన
కిరణాలు అనే, ప్రపకటిత లసత పల్లవ రుచిః - లేతనైన దీవరుల
తథకును వెలువరించుచు, సకలఫలదాతా-సర్వాభీషములను ఇచ్చు,
సతాం - సత్పురుషులకు, గమ్యః - ఆశ్రియమైన, సురతరుః-కల్ప
వృక్షమే; అయం త్వదియః పాదః-ఈ నీ చరణమని, శంకే-భావిస్తు
న్నాను.

టీక - కామాక్షీదేవి! ఈ నీ చరణము కల్పవృక్షమే. పూలగుత్తుల్న
నభకిరణాలు వెలువరిస్తున్నాయి. చరణారుణ కిరణాలు లేతచివుళ్గును
ప్రపకటిస్తున్నాయి. సత్పురుషులకు సర్వాభీష్టాలను ఇచ్చే కల్పవృక్షమే
నీ చరణమని భావిస్తున్నాను.

వషట్టుర్వైన మాంజీరక కలకలైః కర్మలమారి
హనీంపీ ప్రశోద్ధండం జ్వలతి పరమజ్ఞానదహనే
మహియన్ కామాక్షీ స్నాటమహని జోహాతి
సుధియాం, మనోవేదాయం మాత్రః తపచరణ
యజ్ఞా గిరిసుతే॥

అర్థం :- మాతః-తల్లి, గిరిసుతే - హిమగిరిసుత, కామాక్షీ -
కామాక్షీదేవి, తవ-నీ, చరణయజ్ఞా-చరణమనే సోమయాజి, సుధి
యాం మనోవేదాయం - జ్ఞానుల మనస్సులనే వేదికయందు, స్నాట

మహాసి-బాగుగా వెలుగుచున్న, పరమజ్ఞాన దహనే-ఉత్తమ జ్ఞానాగ్ని
యంమ, పోద్దండం జ్యోతి-బాగుగా మండుచుండగా, మాంజీరక
కలక్కలైః-అందెల రవళిచేత, వషట్కుర్మాన్-వషట్కుర ప్రయోగం
చేయుచు, కర్కులహారి హావీంషి - కర్కు పరంపరలనే హావిస్సులను,
మహీయన్-అనుష్ఠాన విధులను తెలుసుకొని గొప్పవాడై, జోవోర్-
పోమం చేస్తున్నాడు.

టీక - సాధకుల మనస్సు వేదిక. శ్రీవిద్యాజ్ఞానం పోవాగ్ని.
అందెల రవళి వషట్కురాలు. కర్కుపరంపరలు హావిస్సులకాగా దేవీ
చరణయజ్య భాగు.. హావనం చేస్తున్నాడు.

మహామంత్రం కించి న్నిటీకటుక నాదైరివ జపన్
క్రీపన్ దిక్కుస్వచ్ఛం నఖరుచిమయం భాస్మినరజః
నతానాం కామాక్రి ప్రకృతి పటు రుచ్చాట్యమమతో
పిశాచీం పాచేయం పకటయతి తే మాంత్రిక దశాం

36

అర్థం :- కామాక్రి-కామాక్రిదేవి, మణికటుకనాదైః-మణి మంజీర
నాదాలచేత, కించిన్నహామంత్రం-ఏదో ఒక మహా మంత్రాన్ని, జపన్
ఇవ-జపించుచున్నవానివలె, స్వచ్ఛం - తెల్లగా ఉన్న, నఖరుచి
మయం-గోళ్కృకాంతియనే, భాస్మినరజః-విభూతి ధూశిని, దిక్ష-నలు
దిక్కులందు, క్షీపన్-చల్లుతూ, ప్రికృతి పటుః-సహజంగా ధృత
మైన, అయం తే పాదః-ఉన్న దివ్య వరణము, నతానాం-భక్తుల
యొక్క, మమతా పిశాచీం - మమత్వమనే పిశాచిని, ఉచ్చాట్య-
ఉచ్చాటనంచేసి, మాంత్రిక దశాం = మంత్రానుష్ఠాత ప్రీతిని, ప్రక
టుయతి-చాటుతుంది.

టీక - కామ్మక్కి దేవి చరణము మమతాపిశాచాన్ని పారదోలుతుంచే
నొధకులకు తృప్తియుమితలు విడిపోతాయి. దీవ్యచరణ ఉపాసన
వల్ల ప్రశ్నతిషాధలు నశిస్తాయి. మంజీర నాదాలు మంత్రమూహగా,
చరణ నభకిరణప్రశాశనము మంత్రికుడు చల్లు భస్మరజము కాగా
నొధకులకు మమతాపిశాచం విడిపోతుంది.

ఉద్దీపితో దేవుడైత్యుని నితరాంజన్మమిదురోరు
దరిద్రార్కామ్మక్కి ప్రశ్నటు మనురాగం విద్ధతీ
సితే నాచుద్వ్యంగం నబురుచిపటేనార్థమియుగలీ
పురందితే మాత్రస్వయం మఖిసరత్యేవహృదయం

37

అర్థం : - కామ్మక్కి కామ్మక్కి దేవి, తే-నీ, అంప్రమియుగలీపురందితీ
పాదయుగింతనే పతివ్రిత్త, బోధ్యందో-జ్ఞానచంద్రుడు, ఉద్దితే-ఉద
యించగా, తమసి-అజ్ఞానము చీకటి, నితరాం-మిక్కలి, దరిద్రాం
పురంయ ఉచ్ఛారించుటానికి నిర్మించున్న ప్రశ్నాలు, దరిద్రాం
దశాం జగ్నుమి - నశించగా, ప్రశ్నటుమనురాగం-రాగాతిశయమును,
విద్ధతీ-ప్రశ్నటించుచు, సితేన-తెలని, నబురుచిపటేన-గోళ్కుకాంతి
యనే మేల్చుసుగు చేత, అంగం-తనువును, ఆచ్చాద్వ్య-కప్పుకొనీ,
స్వయం-స్వయంగా, హృదయం-హృదయాన్ని అభిపరత్యేవ-చేరు
కున్నది.

టీక - దేవిచరణయుగింతనుపత్తివతంజ్ఞానవయ్యాయాన్, తమ
మ్ములు పోర్కో ర్ఘ్నగాతిశయిన నబుకిరణకంఠియను, మేల్చుసుగును
ధరించి హృదయ నాయకుని స్వయంగా చేరుకున్నది.

దినారంబ స్సంపన్నలినిపినానా మఖినో
వికాసో వాసంతః సుకవి వికలోకస్య నియతం
ప్రదోషః కామక్కి ప్రకట పరమజ్ఞాన శశినః
చక్కాన్ని త్వయైదస్మృతం మహిమా శైలతనయే॥

38

ఆర్థం :- కామక్కి - కామక్కిదేవి, త్వయైదస్మృతణ మహిమా-
నీ చరణ ధ్యాన ప్రభావం, సంపన్నలిన విపినానాం - సంపదలనే
కమల సరస్వతి, అభినవ వికాసః-వికసింపజేయటకు ఉషఃకాలము,
సుకవి వికలోకస్య-సత్కృతులనే కోకిలలకు, నియతం-నిశ్చయంగా,
వాసంతః - వసంతకాలము, శైలతనయే-హిమగిరితనయ, ప్రకట
పరమజ్ఞాన శశినః-పరమజ్ఞాన చంద్రోదయానికి, ప్రదోషః-ప్రదోష
కాలం (సాయంకాలముగా), చక్కాస్తి-అలరారుచున్నది.

టీక - పార్వతీ! నీ చరణ స్మృతణ ప్రభావము సంపదలనే కమల
సరస్వతిను వికసింపజేయటలో ఉషఃకాలమై, సత్కృతులనే కోకిలలకు
నూతన వసంత శోభయై. పరమజ్ఞాన చంద్రోదయ మగుటకు సాయం
కాలమునునై యలరుచున్నది.

ధృత చ్ఛయం నిత్యం సరనిరుహ మైత్రీపరిచితం
నిధానం దీప్తినాం నిబిలజగతాం భోదజనకం
ముముక్షుణాం మార్గపథన పటు కామక్కి పదవీం
పదం తే పాతంగిం పరికలయతే పర్వతసుతే॥

39

అర్థం :- సర్వతసుతే-కామాక్షి-హిమగిరిసుత, కామాక్షిదేవి, తే-
నీ, పదం-పాదము, ధృత ఛాభయం - ఛాయాసహితమై, కాంతివం
తమై, ఛాయాదేవియతమై, నిత్యం-సదా, సరసి రుహమైత్రి పరి
చితం-కమలములతో చెలిమికలడై, దీపీనాం-కాంతులకు, నిధానం-
నిధియై, నిఖిల జగత్తాం - సమస్త జగత్తులకు, బోధజనకం-జ్ఞానాం
దయము కలిగించునడై ముముక్షుణాం-మోక్షార్థులకు, మాగ్ద ప్రపంచ
పటు-అర్చిరాదిమాగ్దాన్ని చూపించుటకు సర్వసమగ్దము అయినడై,
పాతంగీంపదవీం - సూర్యమండలాన్ని, పరికలయతే - భావింప
చేయమను.

టీక - సూర్యాడు ఛాయాయుతుడై కమలాలను వికసింప చేస్తూ
సమస్త జగత్తులను ప్రకాశింప చేస్తూ ముముక్షువులకు గమ్యడైనట్లు
దేవీ చరణం పద్మ కాంతివలె ఎర్పిని కాంతి కలిగి సాధకులకు జ్ఞానాం
దయాన్ని కలిగించి ఆపైన అర్చరాది గమనాన్ని ప్రసాదించును.

శన్మేః తీర్మాన్ మోహంబుది మధు సమారోధు మనసః
క్రమాత్ కైవల్యబ్యాం సుకృతి సులభాం సాధవ
లబీం, లభ్నేనిశ్చైణీమివ రుచటితి కామాక్షి చరణం
పురశ్చర్యాభి స్తే పురమధననీమంతిని జనోః॥

40

అర్థం :- పురమధన సీమంతిని-త్రిపురారిప్రేయురాలూ, కామాక్షి-
కామాక్షిదేవి, జనాః - సాధకులు, పురశ్చర్యాభిః-పురశ్చరణలచేత
(మంత్రానుష్ఠానాల చేత), శన్మేః - మెల్లగా, మోహంబుధిం-మోహ

సముద్రాన్ని, తీర్మానా-దాటి, కృముత్ - కృమముగా, అథ-ఆపైన,
సుకృతి సులభాం-పుణ్యత్వులకేసులభమైన, కైవల్యభ్యాం-కైవల్య
మనే, సాధవలబీం-ముక్తిసాధాగ్రాన్ని, రుటితి-వెంటనే, సమారోధు
మనసః-ఎక్కుటకు ఇష్టపడినవారై, తే-నీ, చరణం-చరణాన్ని,
నిర్మేణణిం ఇవ-నిచ్చెనలా, లభస్తే-పొందుతున్నారు.

టీక = సాధకులు అనేక పురశ్చరణలు చేశాక మోహసముద్రాన్ని
దాటుతారు. అంటే అజ్ఞానం నశిస్తుంది. ఆపైన దేవీ దివ్యచరణాన్ని
పొందుతారు. దివ్యచరణం సాధకుని మోక్షసాధాగ్రాన్ని ఎక్కించేం
దుకు నిచ్చెనలా తోడ్పుడుతుంది. కైవల్యసిద్ధి కలుగుతుంది.

ప్రచండార్థ క్షోభ ప్రథమ సుహృదే ప్రాతిభసరిత్
ప్రవాహ ప్రోద్ధండీ కరణ జలదాయ ప్రణమతాం
ప్రదీపాయ ప్రాచే బవ తమని కామాక్షి చరణ
ప్రసాదేస్త్రఖ్యాయ సృపహయతి జనోఽయం
జనని తే॥ 41

అర్థం :- కామాక్షి - కామాక్షిదేవి, ప్రణమతామ - భక్తులకు,
ప్రచండ-తీవ్రమైన, ఆర్థి-ఆపదలను, క్షోభ - నశింపజేయవానికి,
ప్రథమ సుహృదే-మొదటి చెలికాడు అయిన, ప్రాతిభసరిత్-ప్రతిభ
యనే నదియొక్క, ప్రవాహ-ప్రవాహమును, ప్రోద్ధండీ కరణాయ-
పెంపు చేయటకు, జలదాయ-మేఘముగానెన, ప్రవోధి-గాఢమైన,
భవ తమసి-సంసారమనే చీకటియందు, ప్రదీపాయ - మహాబోయతి
అగు, తే-నీ, చరణ ప్రసాద చౌన్ముఖ్యాయ-చరణానుగ్రహం కలుగు
టకు, జనని-తల్లి, అయంజనః-ఈ భక్తుడు, సృపహయతి - కోరు
తున్నాడు.

టీక - కామాక్షిదేవి, నీ చరణం భక్తుల ఆపదలను పోగొట్టేది.
జ్ఞానవికాసాన్ని పెంపొందించేది. సంసారాంధకారాన్ని తొలగించేవి
ఆనీ చరణానుగ్రహం వాపై ఉండాలి అని భక్తుడు కోరుతున్నాడు.

మరుద్విః సంసేవ్య సతతమాపి చాంచల్యరహితా
సదారుణ్యం యాన్ని పరిణాతి దరిద్రాణ సుషమం
గుణోత్స్వర్ణా న్యాంజీరక కలకలైః స్తర్ఘనపటుః
ప్రవాలం కామాక్ష్యః పరిషాసతి పాదాబ్జయుగలీ॥

42

అర్థం :- మరుద్విః-గాలులచేత, దేవతలచేత, సంసేవ్య-సేవింప
తగినది, సతతం అపి-ఎల్లప్పుడు, చాంచల్యరహితా-చాంచల్యము
లేనిదై, సదా-నిత్యము, ఆరుణ్యం యాన్ని-ఎర్పిగా ఉన్న, గుణో
త్స్వర్ణాత్-గుణాతిశయముచే, మాంజీరక కలకలైః - అందెల రవశి
చేత, తర్ఫనపటుః-భయపెట్టుటకు తగిన, కామాక్ష్యః-కామాక్షిదేవి
యొక్క, పాదాబ్జయుగలీ - పాదకమలములు, పరిణతి - పరిణామ
దశలో, దరిద్రాణ సుషమం-కాంతిహీనం అయిన, ప్రవాలం-పవడ
మును, పరిషాసతి-గేలి చేయును.

టీక - దేవీ చరణాలకు పవడాలు సాటిగావు. దేవీచరణాలు దేవత
లకు సేవ్యములు. పవడాలు గాలికి కదిలేవి. దేవీ చరణాలు ఎల్ల
ప్పుడు ఎర్పిగా ఉంటాయి. పవడాలు పరిణామ దశలో కాంతిహీనం
అవుతాయి. అందువల్ల చరణాలు తమ గుణోత్స్వర్ణవల్ల అందెల రవ
శితో చెదరిస్తూ దారంలో గ్రుచ్చి పవడాలను గేలి చేస్తున్నాయి.